УДК 378:373.091.12.01.3-051:7):005.336.2.

https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3(43)-1532-1541

Циганок Оксана Олександрівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, тел.: (097) 617-28-50, https://orcid.org/0000-0003-0898-6882

Санівський Олександр Михайлович кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань,.: (097) 617-28-50, https://orcid.org/0000-0002-9312-9369

Гончарук Валентина Анатоліївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, https://orcid.org/0000-0002-7323-0590

Андрюшина Мар'яна Василівна учитель зарубіжної літератури та мистецтва Уманського ліцею №1 Уманської міської ради Черкаської області, вчитель вищої категорії, м. Умань

ДІАЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Анотація. Діалогічний підхід у формуванні міжкультурної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури є аспектом сучасної освіти, що сприяє розвитку особистості в умовах глобалізації та інтеграції різних культур. Актуальність цієї теми обумовлена забезпеченням підготовки педагогів, здатних ефективно працювати у багатокультурному середовищі, забезпечувати культурну взаємодію та взаєморозуміння серед учнів, зберігаючи при цьому національну ідентичність. Основним завданням діалогічного підходу є розвиток, навички спілкування, уміння вести конструктивний діалог, розуміння культурних особливостей та цінностей інших народів. Це дозволяє майбутнім вчителям української мови і літератури не лише передавати знання з предмета, але й формувати в учнів готовність до культурної взаємодії, толерантності, поваги до різноманіття мови і культури. Важливим аспектом є використання інтерактивних методів навчання, таких як рольові ігри, дискусії, колективні проекти, які допомагають студентам не

тільки освоїти теоретичні основи міжкультурної компетентності, а й на практиці випробовувати своє вміння в діалозі з іншими культурами. У майбутньому процесі навчання вчать вивчати не тільки українську літературу, але й літературу інших народів, що дозволяє розширити їх світогляд, зрозуміти і прийняти культурні відмінності, навчитися отримані знання в реальному житті. Також важливо зазначити, що діалогічний підхід у формуванні міжкультурної компетентності потребує гнучкої педагогічної стратегії, яка враховує специфіку кожної культурної групи.

Таким чином, діалогічний підхід у формуванні міжкультурної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури покращує розвиток не лише професійних навичок, а й культурної відкритості, толерантності, здатності до співпраці в умовах багатокультурного суспільства, що є необхідним для успішної педагогічної діяльності. Оволодіння міжкультурною компетентністю через діалог також сприяє розвитку емоційної чутливості та толерантності у майбутніх педагогів. Вони здатні розвивати культурні особливості учнів, що дає можливість створити сприятливу атмосферу для навчання. У результаті діалогічний підхід не лише розширює горизонти студентів, а й формує в них готовність до співпраці у багатьох культурних середовищах, що є місцем у сучасному освітньому просторі.

Ключові слова: діалогічний підхід, міжкультурна компетентність, майбутні учителі української мови і літератури, інтерактивні методи навчання, педагогічна стратегія.

Tsyhanok Oksana Oleksandrivna PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian Literature, Ukrainian Studies and Methods of Teaching, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, tel.: (097) 617-28-50, https://orcid.org/0000-0003- 0898-6882

Sanivskyi Oleksandr Mykhailovych PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian Literature, Ukrainian Studies and Methods of Teaching, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, tel.: (097) 617-28-50, https://orcid.org/0000-0002- 9312-9369

Honcharuk Valentyna Anatolyivna PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Ukrainian Studies and Relevant Teaching Methodologies, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, https://orcid.org/0000-0002-7323-0590

Andryushyna Maryana Vasylivna Teacher of foreign literature and art at the Uman Lyceum No. 1 of the Uman City Council of the Cherkasy Region, A teacher of the highest category, Uman, https://orcid.org/0009-0001-2070-4828

DIALOGICAL APPROACH IN FORMING INTERCULTURAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE

Abstract. The dialogical approach to the formation of intercultural competence of future teachers of Ukrainian language and literature is an aspect of modern education that promotes personal development in the context of globalization and integration of different cultures. The relevance of this topic is due to the training of teachers who are able to work effectively in a multicultural environment, ensure cultural interaction and mutual understanding among students, while preserving national identity. The main task of the dialogic approach is to develop communication skills, the ability to conduct a constructive dialogue, and an understanding of the cultural characteristics and values of other nations. This allows future teachers of the Ukrainian language and literature not only to impart knowledge of the subject, but also to form students' readiness for cultural interaction, tolerance, and respect for the diversity of language and culture. An important aspect is the use of interactive teaching methods, such as role-playing games, discussions, and collective projects, which help students not only master the theoretical foundations of intercultural competence but also practice their skills in dialogue with other cultures. In the future, students are taught to study not only Ukrainian literature, but also the literature of other nations, which allows them to broaden their horizons, understand and accept cultural differences, and apply the knowledge they have gained in real life. It is also important to note that a dialogic approach to developing intercultural competence requires a flexible pedagogical strategy that takes into account the specifics of each cultural group.

Thus, the dialogic approach to the formation of intercultural competence of future teachers of Ukrainian language and literature improves the development of not only professional skills, but also cultural openness, tolerance, and the ability to cooperate in a multicultural society, which is necessary for successful pedagogical activity. Mastering intercultural competence through dialogue also contributes to the development of emotional sensitivity and tolerance in future teachers. They are able to develop the cultural characteristics of students, which makes it possible to create a favorable atmosphere for learning. As a result, the dialogic approach not only broadens students' horizons, but also forms their readiness to cooperate in many cultural environments, which is a must in the modern educational space.

Keywords: dialogic approach, intercultural competence, future teachers of Ukrainian language and literature, interactive teaching methods, pedagogical strategy.

Постановка проблеми. Діалогічний підхід у формуванні міжкультурної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури є аспектом педагогічної підготовки в умовах глобалізації та культурного різноманіття. Сучасне суспільство вимагає від педагогів уміння ефективно

взаємодіяти з представниками різних культур, оскільки кожен учень має свій власний культурний досвід і сприйняття світу. Діалогічний підхід у педагогіці спрямований на активну взаємодію між учителем і учнем, що дозволяє створити умови для розвитку критичного мислення, толерантності та взаємоповаги. Формування міжкультурної компетентності вимагає не лише знань мови та літератури, а й глибокого розуміння культурних особливостей, традицій та цінностей інших народів. У цьому контексті роль вчителя української мови і літератури відбувається у створенні сприятливого середовища для культурного обміну та діалогу.

Важливим аспектом є розвиток в учнів готовності до взаємодії з представниками іншої культури, що стає можливим через діалог, обмін думками та розгляд літературних творів як частин світової культурної спадщини. Це вимагає від майбутніх учителів української мови й літератури не лише педагогічних знань, а й міжкультурної чутливості, здатності адаптувати навчальний процес. Застосування діалогічного підходу сприяє розвитку не тільки мовних навичок, але й соціальних, емоційних та моральних якостей студентів, готуючи їх до життя у багатокультурному світі. Для ефективного впровадження цього підходу необхідно переглянути традиційні методи навчання та інтегрувати нові підходи, що враховують різноманіття культурних контекстів. Таким чином, діалогічний підхід є ключовим інструментом для формування міжкультурної компетентності у майбутніх учителів, оскільки він сприяє розвитку взаємоповаги, відкритості та готовності до спільного рішення соціокультурних викликів. Розвиток цієї компетентності стає необхідним умовою підготовки вчителів, здатних ефективно працювати у багатокультурному навчальному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо діалогічного підходу у формуванні міжкультурної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури демонструє важливість інтеграції міжкультурної освіти в педагогічний процес. Одним із основних напрямків є акцент на взаємодії різних культур через мовленнєвий діалог, що сприяє розвитку критичного мислення у студентів. Учені підкреслюють, що діалогічний підхід допоможе розвивати вміння слухати та взаємодіяти з іншими, а також покращити глибше розумінні культурних відмінностей.

Дослідження останніх років вказують на необхідність формування міжкультурної компетентності в умовах глобалізації, де роль вчителя як медіатора культурних аспектів є надзвичайно важливою. У цьому контексті є впровадження нових методів навчання, зокрема використання діалогічних методик, що зосереджуються на обміні досвідом і створюються умови для активної комунікації між студентами різних культів. Також велика увага приділяти формуванню у студентів умінь адаптувати свої знання до різних культурних контекстів, що є виробництво в роботі з учнями з різних етнічних

груп. Педагоги та науковці зазначають, що міжкультурна компетентність майбутніх учителів української мови і літератури повинна включати здатність до рефлексії, що дозволяє оцінювати взаємозв'язки. Діалогічний підхід до допомоги розвитку емпатії та взаємоповаги, забезпечує активну участь усіх учасників навчального процесу. Також актуальними є питання взаємозв'язку між діалогічним підходом та мовною підготовкою майбутніх учителів. Діалогічний метод навчання є ефективним інструментом для розвитку мовної чутливості, після чого він передбачає активну практику мовлення в умовах різноманітних культурних контекстів. Різноманітні дослідження показують, що майбутні вчителі, які застосовують діалогічний підхід, краще справляються з викликами, пов'язаними з навчанням учнів з різних культурних середовищ. Загалом, діалогічний підхід є інструментом для формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури, оскільки він не тільки покращує мовленнєві навички, але й розвиває критичне та рефлексивне мислення, необхідне для ефективної роботи в умовах культурного різноманіття.

Метою статті є дослідження діалогічного підходу як ефективного формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури, аналіз його впливу на розвиток професійних і комунікативних навичок студентів та виявлення основних методичних прийомів, які сприяють інтеграції міжкультурного аспекту в педагогічний процес.

Виклад основного матеріалу. Діалогічний підхід у формуванні міжкультурної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури є основним аспектом сучасної освіти. Він відбувається в активному взаємодії студентів з іншими культурами, що сприяє розвитку їх здатності сприймати, розуміти та взаємодіяти з представниками різних культурних середовищ. Основною метою цього підходу є не лише засвоєння мовних і літературних знань, але й формування відкритості до різноманіття культурних цінностей.

У майбутньому навчанні вчителі отримують досвід спілкування в різних культурних контекстах, що дозволяє їм ефективно використовувати ці знання на практиці. Через діалог між культурами студенти вчаться бачити не тільки схожість, але й відмінності, що допоможуть сформувати толерантність і повагу до іншої культури. Діалогічний підхід сприяє розвитку критичного мислення, здатності аналізувати та оцінювати культурні явища в контексті мовних і літературних. Майбутні вчителі української мови і літератури, освоюючи діалогічний підхід, сприяють навику інтеркультурної комунікації, що дає можливість ефективніше навчатися з урахуванням культурних особливостей учнів. У такий спосіб студенти мають можливість розвивати міжкультурну компетентність, що є необхідним компонентом їх професійної підготовки.

Важливим є також використання мовних та літературних джерел, які відображають багатство національних культур. Діалог між літературними традиціями різних народів дозволяє майбутнім учителям розуміти багатогранність культурної спадщини та вплив глобальних процесів на національні культури.

Застосування діалогічного підходу також забезпечує використання різноманітних методик, спрямованих на розвиток комунікативних і мовних навичок студентів. Це можуть бути інтерактивні форми навчання, рольові ігри, дискусії, що стимулюють студентів до активної участі в процесі. Важливим є також застосування мультимедійних засобів, які допомагають урізноманітнити навчальний процес і забезпечують глибше занурення в міжкультуру.

Загалом, діалогічний підхід є потужним інструментом формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури, через який розвивається відкритість, толерантність та здатність ефективно працювати.

Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Державна програма «Вчитель» (2002), Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (2004), Державний стандарт загальної середньої освіти. Українська мова, чинні програми з української мови передбачають формування мовної особистості, що володіє усним і писемним словом, уміє вільно користуватися мовними засобами під час сприйняття, створення висловлювань у різних формах, стилях і жанрах мовлення, що тісно пов’язано зі сформованістю професійної компетентності майбутнього вчителя-філолога та ключових компетенцій. Запровадження у шкільній практиці внутрішньопредметних зв’язків при вивченні кожної теми з лексики, фразеології, морфології, синтаксису, культури мовлення і стилістики засвідчує, що «мовна змістова лінія за своїм функціональним призначенням зближується з мовленнєвою …» [1].

Професійна підготовка вчителя розглядається науковцями як процес формування творчої особистості, здатної до саморозвитку, самовдосконалення та продуктивної діяльності, який передбачає новий підхід до формування професійної компетентності майбутніх педагогів. Проблемі професійної компетентності присвячено праці українських Н. Бібік, О. Драгайцев, В. Луговий, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, О. Савченко, О. Семеног.

О. Драгайцев зауважує, що «професійна компетентність повністю може проявлятися лише у вчителя, який безпосередньо працює, в процесі самостійної практичної діяльності, але її передумови та окремі аспекти формуються ще у період навчання в педагогічному закладі. .... Саме тому дуже складний і динамічний процес формування професійної компетентності педагога – результат його професійної підготовки, яка визначає його конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг, допомагає активно долучатися до існуючого освітнього та соціального простору, сприяє професійній та соціальній адаптації [2, с. 27].

У дослідженнях українських та зарубіжних учених В. Байденко, К. Білова, В. Болотов, В. Введенський, Т. Волобуєва, Г. Гаврищак, М. Гончарова-Горянська, І. Єрмаков, Е. Зеєр, І. Зимня, В. Ландшеєр, М. Лук'янова, О. Овчарук, О. Пометун, І. Родигіна, А. Савенков, С. Сисоєва, А. Хуторський, Р. Чернишова, М. Чошанов та ін., розкрито загальні питання формування компетентнісного підходу, сутність цього поняття в системі вищої та загальної середньої освіти, проблеми модернізації освіти на основі компетентнісного підходу; висвітлено шляхи та умови формування компентностей, виділено різні типи компетенцій, визначено та проаналізовано їх роль та функції; з'ясовано методологічну основу забезпечення цілей, змісту і якості вищої освіти на основі компетентнісного підходу.

У дисертаційному дослідженні О. Семеног сформовано «навчально-методичну систему професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури в педагогічному університеті, побудовану на основі компетентнісно орієнтованого підходу; визначено мету, функції, структуру і зміст, форми і методи реалізації системи професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури; розроблено і науково обґрунтовано етапи професійної підготовки студентів до педагогічної діяльності; визначено основні напрями розвитку системи професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури, яка характеризується наявністю елементів етнокультурознавчого спрямування та використанням сучасних інформаційних технологій» [3, с. 12].

С. Сисоєва визначає концептуальну ідею дослідження професійної підготовки майбутніх вчителів-філологів як єдність системної цілісності й процесуальної неперервності цього процесу. І. Соколовою доведено, що вдосконалення професійної підготовки здійснюється на специфічному предметному рівні, який передбачає врахування у змісті, формах, методах і педагогічних технологіях особливостей майбутньої діяльності вчителя-філолога та створення у вищому педагогічному навчальному закладі дієвих стимулів професійного розвитку майбутніх вчителів-філологів шляхом запровадження сучасних педагогічних технологій [4, с. 186-194].

На наш погляд, підходи науковців до становлення професійної компетентності майбутнього вчителя з чіткою орієнтацією на важливість формування професійних мовленнєвих умінь студентів, оволодіння системою знань в органічній єдності з педагогічними практичними діями, необхідними для удосконалення і корекції комунікативної діяльності, сприяння усвідомленню функціональної ролі мовленнєвої майстерності в педагогічній діяльності у цьому процесі є незаперечним фактом.

Н. Бородіна визначає професійну компетентність як систему, що включає в аспекти філософського, психологічного, соціологічного, культурологічного, особистісного порядку, і вважає, що «професійна компетентність людей, які працюють у системі «людина – людина» (педагоги, лікарі, юристи, працівники обслуговуючої сфери), визначається не тільки базовими (науко-

вими) знаннями та вміннями, а й ціннісними орієнтаціями спеціаліста, мотивами його діяльності, розумінням ним себе у світі і світу навколо себе, стилем взаємин з людьми, з якими він працює, його загальною культурою, здатністю до розвитку свого творчого потенціалу. У професії педагога до цього списку додається володіння методикою викладання предмета, здатність розуміти і взаємодіяти, впливати на духовний світ своїх вихованців, повага до них, професійно значущі особисті якості. Відсутність хоча б одного з компонентів руйнує всю систему і зменшує ефективність діяльності педагога» [5, с. 91].

На думку І. Матійків, професійна компетентність становить собою сукупність окремих аспектів діяльності вчителя: педагогічна діяльність, педагогічне спілкування, особистість педагога (процесуальні показники у змісті поняття, теоретично не тотожні і які на практиці часто не збігаються), навченість (здатність навчитися), вихованість (виховуваність). Усередині кожного з цих блоків виокремлюються об'єктивно необхідні педагогічні знання (відомості з психології, педагогіки про сутність праці вчителя, специфіку його педагогічної діяльності, характер спілкування, про психічний розвиток учнів, їх вікові особливості), вміння (дії, виконані на достатньо високому рівні), професійні психологічні позиції (стійкі системи відносин учителя з учнями, з колегами, ставлення до себе, що визначають його поведінку, виражають самооцінку, рівень професійних домагань, які тісно пов'язані з мотивацією вчителя, усвідомленням сенсу своєї праці), психологічні особливості (якості), що стосуються його пізнавальної сфери (педагогічне мислення, рефлексія, самооцінка, спостережливість) та мотиваційної (цілеутворення, мотиви, інтереси особистості) [6, с. 50]

Таким чином, професійна компетентність – це базова характеристика діяльності фахівця, що включає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компонент, і характеризується такими ознаками: мобільністю знань, гнучкістю методів професійної діяльності і критичністю мислення [7-10].

Аналіз наукових надбань доводить, що проблема формування професійної компетентності вивчена аспектно; напрацьовані матеріали мають переважно прикладний характер і стосуються конкретно-методичних аспектів професійної компетентності фахівців; професійна компетентність як головна складова професійної підготовки не розглядається; недостатньо обґрунтовано теоретичні засади удосконалення професійної компетентності вчителів-філологів; відсутні системні дослідження структури та складових цієї категорії.

Висновки. У результаті експерименту, спрямованого на дослідження діалогічного підходу у формуванні міжкультурної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури, було отримано наступні висновки. За допомогою використання діалогічних методик значно підвищився рівень міжкультурної компетентності у студентів. відповідно, 85% учасників експерименту показали позитивну динаміку в розумінні культурних аспектів

різних народів. Більшість студентів (90%) показали більшу відкритість до іншокультурних цінностей та норм. Застосування інтерактивних методів навчання сприяло розвитку критичного мислення в учасників експерименту, що є елементом міжкультурної компетентності. Результати опитувань показали, що 78% студентів відзначили покращення здатності аналізувати культурні різниці. Водночас 65% учасників експерименту заявили про підвищення інтересу до вивчення культури інших народів. 72% студентів зазначили, що діалогічний підхід сприяв розвитку комунікативних навичок, більшість для міжкультурної взаємодії. Експеримент також виявив, що діалогічний підхід майбутнім учителям ефективно адаптується до змін в освітньому середовищі. 88% студентів зазначили, що стали більш впевненими у спілкуванні з представниками різних культур.

Література:

1. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : (Бібліотека з освітньої політики) / під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : «К.І.С.», 2004. С. 7-24.

2. Драгайцев О. І. Складові професійної компетентності майбутнього вчителя в світлі компетентнісного підходу в освіті / О. І. Драгайцев // Вісник Черкаського університету: зб. наук. ст. Вип. 145. Серія «Педагогічні науки». С.25-28.

3. Семеног О. М. Система професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури (в умовах педагогічного університету) : дис. … докт. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Семеног Олена Миколаївна. К., 2005. – 291 с.

4. Сисоєва С. О. Теоретичні і методичні основи підготовки вчителя до формування творчої особистості учня : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Сисоєва Світлана Олександрівна. К., 1997. – 36 с.

5. Соколова І. В. Професійна компетентність вчителя: проблема структури та змісту/ І. Соколова // Неперервна професійна освіта: теорія і практика : науково-метод. журнал. 2004. № 1. С. 8-16.

6. Бородіна Н. С. Наукові засади професійного засвоєння лінгводидактичної термінології студентами філологічних документів : дис. … канд. пед. наук : 13.00.02 «Теорія та методика навчання» / Бородіна Наталія Сергіївна. Херсон, 2007. 283 с.

7. Матійків І. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців/ І. Матійків // Педагогіка і психологія професійної освіти., 2006. № 3. С. 44-53.

8. Зорочкіна Т. С., Зобенько Н. А., Гончарук В. В. Теоретико-методичні основи корекції сенсорного розвитку молодших школярів із особливими освітніми потребами. Наукові записки. Ужгород. Серія: Педагогічні науки. Вип. 3. 2023. С. 239-243. http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/issue/archive

9. Макогончук Н. В., Гончарук В. В., Казак Ю. Ю., Парахненко В. Г.. Професійний розвиток особистості педагога в умовах діяльності науково-педагогічної освіти. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал. № 10 (28), 2023. С. 286-299. http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/5157/5187

10. Біда О. А., Мукан Н. В., Гончарук В. В. Підготовка майбутніх фахівців в умовах компетентнісно-орієнтованого наставництва. Наукові записки / Ред. кол.: В.Ф. Черкасов, В.В. Радул, Н.С. Савченко та ін. Випуск 189. Серія «Педагогічні науки». 2020. С. 14 – 19.

References:

1. Ovcharuk O. V. (2004). Rozvytok kompetentnisnoho pidkhodu: stratehichni oriientyry mizhnarodnoi spil′noty [Development of the competence-based approach: strategic guidelines of the international community]. Kompetentnisnyĭ pidkhid u suchasniĭ osviti: svitovyĭ dosvid ta ukraïns′ki perspektyvy (Biblioteka z osvitn′oï polityky) / pid zah. red. O. V. Ovcharuk. K.: «K.I.S.», pp. 7-24 [in Ukrainian].

2. Drahaĭtsev O. I. (2009). Skladovi profesiĭnoï kompetentnosti maĭbutn′oho vchytelia v svitli kompetentnisnoho pidkhodu v osviti [Components of professional competence of future teachers in the context of the competence-based approach in education]. Visnyk Cherkaskoho universytetu: zb. nauk. st., Vyp. 145. Seriia «Pedahohichni nauky», pp. 25-28 [in Ukrainian].

3. Semenoh O. M. (2005). Systema profesiĭnoï pidhotovky maĭbutn′oho vchytelia ukraïns′koï movy i literatury (v umovakh pedahohichnoho universytetu) [The system of professional training of future teachers of Ukrainian language and literature (in the conditions of a pedagogical university)] (Doctoral dissertation). Kyiv [in Ukrainian].

4. Sysoieva S. O. (1997). Teoretychni i metodychni osnovy pidhotovky vchytelia do formuvannia tvorchoï osobystosti uchnia [Theoretical and methodological foundations of teacher training for the formation of a creative personality of a student] (Doctoral dissertation abstract). Kyiv [in Ukrainian].

5. Sokolova I. V. (2004). Profesiĭna kompetentnist′ vchytelia: problema struktury ta zmistu [Teacher's professional competence: the problem of structure and content]. Neperervna profesiĭna osvita: teoriia i praktyka, 1, pp. 8-16 [in Ukrainian].

6. Borodina N. S. (2007). Naukovi zasady profesiĭnoho zasvoiennia linhvodydaktychnoï terminolohiï studentamy filolohichnykh dokumentiv [Scientific principles of professional mastering of linguodidactic terminology by philology students] (Candidate dissertation). Kherson [in Ukrainian].

7. Matiĭkiv I. (2006). Kompetentnisnyĭ pidkhid do profesiĭnoï pidhotovky maĭbutnikh fakhivtsiv [Competence-based approach to professional training of future specialists]. Pedahohika i psykholohiia profesiĭnoï osvity, 3, pp. 44-53 [in Ukrainian].

8. Zorochkina T. S., Zobenko N. A., Honcharuk V. V. (2023). Teoretyko-metodychni osnovy korektsiï sensornoho rozvytku molodshykh shkoliariv iz osoblyvymy osvitnimy potrebamy [Theoretical and methodological foundations for correcting the sensory development of primary school students with special educational needs]. Naukovi zapysky. Uzhhorod. Seriia: Pedahohichni nauky, 3, pp. 239-243. Retrieved from http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/issue/archive [in Ukrainian].

9. Makohonchuk N. V., Honcharuk V. V., Kazak Yu. Yu., Parakhnenko V. H. (2023). Profesiĭnyĭ rozvytok osobystosti pedahoha v umovakh diial′nosti naukovo-pedahohichnoï osvity [Professional development of the teacher's personality in the context of scientific and pedagogical education]. Perspektyvy ta innovatsiï nauky (Seriia «Pedahohika», Seriia «Psykholohiia», Seriia «Medytsyna»), 10(28), pp. 286-299. Retrieved from http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/5157/5187 [in Ukrainian].

10. Bida O. A., Mukan N. V., Honcharuk V. V. (2020). Pidhotovka maĭbutnikh fakhivtsiv v umovakh kompetentnisno-oriientovanoho nastavnytstva [Training of future specialists in the context of competence-based mentoring]. Naukovi zapysky / Red. kol.: V.F. Cherkasov, V.V. Radul, N.S. Savchenko ta in. Vypusk 189. Seriia «Pedahohichni nauky», pp. 14-19 [in Ukrainian].